

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พิษเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้งบ้านโคกนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพิษเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ตำบลอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาวิจัยในลักษณะมวลรวม (Holistic approach) ทางด้าน สภาพโดยทั่วไป ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การอพยพ การตั้งถิ่นฐาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง การปกครอง การสาธารณสุข การจัดระเบียบทางสังคม ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ระบบเศรษฐกิจและการผลิต โดยใช้วิธีการศึกษา โดยการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropology field work) โดยมีเทคนิคการวิจัยคือ การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จาก ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key informants) จำนวน 30 คน แบบสอบถามครัวเรือน 98 ชุด เพื่อการหาข้อมูลประชากรและอาชีพ โดยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม เป็นเวลา 3 ปี แบ่งระยะการเข้าพื้นที่วิจัยเป็นช่วง ๆ โดยเน้นหนักในช่วงที่มีปรากฏการณ์ทางสังคมมากที่สุด และเข้าไปอยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลา 5 เดือน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 4 แบบ คือ แนวคิดการศึกษาสังคมชาวนา แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่ โดยนำทฤษฎีทั้ง 4 แบบมาเป็นกรอบในการศึกษาปัจจัยการที่ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงพิษเศรษฐกิจของชุมชนลาวครั้ง และศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้คือ

สมมติฐานหลักของการวิจัยคือ การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพิษเศรษฐกิจของบ้านโคก

สมมติฐานรอง

1. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในช่วงสนธิสัญญาเบาริ่ง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพิษเศรษฐกิจ

2. เศรษฐกิจการค้าแบบทุนนิยม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

3. การรับนวัตกรรมทางวัตถุใหม่ ๆ จากตะวันตก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืช

เศรษฐกิจ

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

5. การเป็นเมืองของชุมชนใกล้เคียง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

6. การอุตสาหกรรมในบริเวณใกล้เคียง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

7. การพัฒนาโดยหน่วยงานรัฐและเอกชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

8. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้วยระบบชลประทาน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืช

เศรษฐกิจ

9. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพประเภทดิน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พืชเศรษฐกิจ

10. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพประเภทน้ำ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พืชเศรษฐกิจ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เป็นไปตามสมมติฐาน 9 ข้อคือ ข้อที่ 2 ถึงข้อที่ 10 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 1 ข้อคือ ข้อที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในช่วงสนธิสัญญาเบาริ่ง เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว ชุมชนลาวครั้งยังไม่ได้มีการตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร และผลของการเปิดประเทศเพื่อการค้าอย่างเสรีนั้น ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะกรุงเทพฯ และบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเท่านั้น ส่วนในหัวเมืองตะวันตก ยังไม่ได้รับการพัฒนาและผลกระทบใด ๆ ในช่วงเวลานั้น

นอกจากนี้ ผลวิจัยพบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจในบ้านโลก ตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี คือ

1. การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย

1.1 ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จากการวิจัยพบว่า การเข้ามาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการผลิต จากการผลิตเพื่อการยังชีพ เป็น

การผลิตเพื่อการค้า ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจในชุมชน ที่จะเปลี่ยนแปลงพืชของตน ไปตามความต้องการของตลาดและระดับราคา มีการเพิ่มปัจจัยการผลิตมากขึ้นและพึ่งพาสถานที่ของ ในปัจจัยการผลิตทั้งหมด

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการวิจัยพบว่า แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก มีรูปธรรมในการก่อสร้างถนนมาลัยแมนที่เชื่อมร้อยเมืองใหญ่ กับอุททอง ทำให้อุททองขยายตัวเป็นเมืองการค้าใหญ่ นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาฉบับต่อมาได้เน้นการ พัฒนาด้านการเกษตรกรรม มีการส่งเสริมการเปลี่ยนพันธุ์พืชเพื่อการค้ามาโดยตลอดในทุก ๆ แผน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

1.3 การขยายตัวเป็นเมืองของอุททอง จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวเป็นเมืองของอุททอง มีการเพิ่มขึ้นของประชากร และการขยายตัวของ การค้า จึงเกิดความต้องการสินค้าเกษตรจากบ้านโคก ทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อการค้า การ ขยายตัวเป็นเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

1.4 การเป็นอุตสาหกรรม จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อ ให้เกิดการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมและระบบอุตสาหกรรมในพื้นที่ชนบทมากขึ้น ในอุททองมี การสร้างโรงงานน้ำตาลและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ความต้องการวัตถุดิบการเกษตรและการขาด แคลนแรงงานในภาคการเกษตร เป็นปัจจัยสำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

1.5 การพัฒนาโดยหน่วยงานรัฐและเอกชน จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาไปสู่ ความทันสมัยนั้น มีการส่งเสริมหน่วยงานพัฒนาหลาย ๆ หน่วยงานเข้าสู่พื้นที่ชนบท การเข้าพัฒนา ของหน่วยงานรัฐด้านการเกษตร มีผลโดยตรงในการแนะนำและส่งเสริมให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงพืช เศรษฐกิจของตนเพื่อสามารถขายสู่ตลาดและส่งออกนอกประเทศตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการพัฒนาในภาคเอกชนนั้น หวังผลเพื่อการหาวัตถุดิบไปใช้ในการผลิต การค้า จึงมีการแนะนำ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจตามความต้องการของตลาด ยังมีการสนับสนุนปัจจัย การผลิตอีกด้วย การพัฒนาจากหน่วยงานรับและ เอกชนจึง เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดการ เปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

1.6 การรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ได้มีการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ จากต่างประเทศเพื่อเป็นปัจจัยการผลิตในการเพิ่มผลผลิต การเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีการเกษตรที่มีราคาสูงนี้ จึงมีการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจให้เป็นพืชที่

ขายในตลาดได้ในราคาสูง มีผลผลิตมากกว่าเดิม เป็นที่ต้องการของตลาด การรับเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยระบบชลประทาน จากการวิจัยพบว่า การสร้างระบบชลประทานนั้น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าวมาเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับระบบชลประทานที่สามารถเพาะปลูกได้ 2 ครั้ง มีการเปลี่ยนแปลงมาเพาะปลูกพืชผัก ไม้ผลชนิดต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะสามารถใช้น้ำได้ตลอดปี เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

2.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมประเภทดิน จากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่ตั้งของบ้านโคกนั้น เป็นจุดสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ของการตั้งถิ่นฐาน จากการปลูกพืชชนิดอื่น กลายมาเป็นพืชชนิดที่ชุ่ม ประกอบกับการไหลพื้นที่บ้านท่าระยองจักรที่กลายมาเป็นเมืองอุทองในเวลาต่อมา และสภาพความเสื่อมโทรมของดินที่ทาให้บ้านโคกมีการเพิ่มขึ้นของการใช้สารเคมีบำรุงดิน เพื่อการเพิ่มผลผลิต ทำให้ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น มีการพึ่งพาดูดมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจให้สัมพันธ์กับการลงทุนในส่วนของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น จึงนับว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพประเภทดินเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

2.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมประเภทน้ำ จากการวิจัยพบว่า การขาดแคลนน้ำในระบบชลประทานและสภาวะความแห้งแล้ง เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ มีการเพิ่มทุนในการขุดบ่อกักเก็บน้ำ มีการแนะนำและส่งเสริมการเลิกทำนาปรัง และส่งเสริมการเพาะปลูกพืชชนิดอื่นแทน

นอกจากนี้ จากผลการวิจัย พบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ดังนี้

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation) จากการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวลาวครั้งบ้านโคกกับชาวไทยในท้องถิ่นรอบ ๆ ข้าง การผสม

ผสวนทางวัฒนธรรมได้ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติรูปแบบของวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่นการำใช้โรงศพแบบชาวจีนในตลาดอุ้ทองของชาวบ้านโคก แต่กลับำใช้ประเพณีการประกอบพิธีศพแบบคนไทย การำใช้พิธีกรรมทางพุทธศาสนาแบบคนไทย การเลียนแบบการประกอบการค้าของคนจีนในตลาดก็เบ็็นรูปแบบหนึ่งของการผสมผสานทางวัฒนธรรม

2. การติดต่อทางวัฒนธรรม(Acculturation) จากการวิจัยแสดงำให้เห็นว่าชุมชนลาวครั้งมีการติดต่อกับชุมชนภายนอกอย่างสม่ำเสมอในชวงเวลาต่าง ๆ เกิดการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่น ๆ ทำให้แบบแผนวัฒนธรรมเดิมเปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากการปรับรับวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทยในท้องถิ่นรอบ ๆ ชำงมาเบ็็นวัฒนธรรมของตนเอง การรับวัฒนธรรมอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการหยิบยืมวัฒนธรรม(Culture borrowing)

3. การเบ็็นสังคมนาวนาของชุมชนลาวครั้ง จากการวิจัยพบว่า ชุมชนลาวครั้งมีพื้นฐานที่เบ็็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมคือ การเบ็็นสังคมนาวนา เครือข่ายการติดต่อสัมพันธ์ทางการเมือง การติดต่อทางการตลาดและทางสังคม หลักกรรมทางพุทธศาสนาได้หล่อหลอมำให้สังคมนาวนาเบ็็นผู้ยอมรับวัฒนธรรมจากภายนอกมากกว่าการปฏิเสธหรือต่อต้าน การดำรงอยู่ของสังคมนาวนาก็มีอาจจะดำรงอยู่ได้หากปราศจากเมือง หลังการพัฒนาประเทศ ุโดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังปี 2500 เบ็็นต้นมา สังคมนาวนากลายเป็นสังคมนเกษตรกร ต้องพึ่งพาเมือง สังคมนาวนาต้องเบ็็นฝ่ายที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จากรัฐ สังคมนาวนาอย่างลาวครั้งจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนส่วนรวมได้ ดังเห็นได้จากการยอมรับการเกณฑ์แรงงานในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเข้าเบ็็นทหาร การเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิตในสมัยชาตินิยม การยอมรับการพัฒนาจากรัฐในช่วงหลังปี 2500 และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากการส่งเสริมการเกษตรโดยหน่วยงานของรัฐ

4. การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนลาวลาวครั้ง บ้านโคก มีปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตพื้นที่อุ้ทอง การเพิ่มขึ้นของประชากรก่อให้เกิดความต้องการพื้นที่เพื่อการผลิตและตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยมากขึ้น การเพิ่มขึ้นในความต้องการสินค้าในการอุปโภคบริโภคจากชุมชนต่าง ๆ มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกเพื่อการเพิ่มผลผลิต และการเพิ่มปัจจัยการผลิตมากขึ้น

5. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ผลการวิจัยได้แสดงำให้เห็นพัฒนาการเข้ามาของระบบทุนนิยมในเขตอุ้ทอง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแลพห่อค้าจากภายนอกเบ็็นสาเหตุสำคัญที่ำให้ระบบ

เศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้ามาสู่บ้านโศก ชาวบ้านโศกเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นระบบเศรษฐกิจการผลิตเพื่อการค้า และหลังจากปี 2500 มีการสร้าง ถนนมาลัยแมน เกิดการขยายตัวของตลาดอู่ทอง เกิดโครงการชลประทานดอนเจดีย์ ลักษณะเศรษฐกิจของชาวบ้านโศกได้กลายเป็นเศรษฐกิจการค้า ที่มีการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากตลาดอู่ทอง

6. การเร่งรัดพัฒนาชนบทและการเริ่มนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่านโยบายที่สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มุ่งสร้างความทันสมัย การเป็นเมืองและอุตสาหกรรมในชนบท เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนลาวครึ่งบ้านโศก ทั้งทางกายภาพ และอุดมการณ์ จิตสำนึก ค่านิยม ปรัชญาต่าง ๆ ของชาวบ้าน มีการสร้างความทันสมัยโดยการปรับระบบการศึกษา เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่สำคัญทั้งในระบบครอบครัว ชุมชน มีการเร่งรัดการพัฒนาชนบทของประเทศไทยในช่วงหลังปี 2500 โดยการสร้างโครงสร้างปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะถนนและไฟฟ้า การพัฒนาระบบชลประทานเข้ามาในพื้นที่บ้านโศก

7. ความทันสมัย (Modernization) จากการวิจัยพบว่า มีการสร้างความทันสมัยในพื้นที่อู่ทอง มีการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอู่ทองเป็นจำนวนมาก เกิดการดึงแรงงานจากภาคการเกษตรกรรม เมืองอู่ทองขยายตัวขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชุมชนลาวครึ่งกับชุมชนใกล้เคียง ที่เคยมีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิมาก่อนในอดีตมาเป็น ความสัมพันธ์แบบทุติยภูมิกับตลาดการค้าที่ขยายตัวใหญ่ขึ้น ชาวบ้านมีเกิดการรับและนำเอาของใหม่จากภายนอกที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาหารและปัจจัยในการดำเนินชีวิตจากตลาดภายนอกชุมชน เข้ามาใช้ รวมทั้งการรับเอาอุดมการณ์ ค่านิยม รสนิยม ในความต้องการแบบปัจเจกชนที่ดูจะเป็นอิสระจากระบบเครือญาติมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพของบุคคลเป็นคนทันสมัย มีปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนด มีการสร้างบ้านเรือนแบบใหม่ในหมู่บ้านและการดำเนินชีวิตในลักษณะของคนเมืองมากขึ้น

8. การศึกษา จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ประสบผลเมื่อชุมชนอู่ทองขยายตัวขึ้นเป็นตลาดการค้า คือคนในรุ่นอายุ 22 - 25 ปีลงมาในปัจจุบันจะได้เรียนหนังสือตามหลักสูตรของรัฐ ส่วนคนในรุ่นก่อน ๆ นั้น ก็ยังได้รับการศึกษารูปแบบเดิมคือการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าทอมาหากินจากบิดามารดา จากการบวชเรียนที่วัด ผู้คนที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนและเรียนต่อในระดับ

มัธยม จะออกมาประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมทั้งหมด การศึกษาของรัฐมีหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันทั้งประเทศ การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชนลาวครั้ง

9. **สื่อสารมวลชน** จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารมวลชนเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง เครื่องมือสื่อสารมวลชนเข้าสู่อำนาจมากขึ้น โดยเฉพาะหลังการเกิดถนนมาลัยแมนและการขยายตัวของตลาดอุ้งทอง ผ่านการใช้เครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ ทั้งเครื่องรับโทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นวีดีโอเทป รวมทั้งหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ ที่มาจากหน่วยงานรัฐและเอกชน เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับวัฒนธรรม (อุดมการณ์ จิตสำนึก ค่านิยม ปรัชญาฯ) และในระดับรูปธรรม (พฤติกรรม) ของชาวบ้านโรกเป็นอย่างมาก

10. **ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ** จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติในบ้านโรกนั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐาน สภาพที่ตั้งสามารถเดินทางเข้าออกได้อย่างสะดวก เมื่อเกิดการสร้างถนนมาลัยแมนในโครงการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย การที่บ้านท่าพระยาจักรและบ้านอุ้งทองได้กลายมาเป็นตลาดการค้า สภาพที่ตั้งที่อยู่ไม่ห่างไกล ย่อมทำให้ชุมชนลาวครั้งรับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ จากภายนอกได้ รวมทั้งการใช้พื้นที่ดินของบ้านโรกเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการพื้นฐานที่สำคัญ เพื่อสนองความต้องการสินค้าจากโลกภายนอก ทรัพยากรของบ้านโรกมีทั้งระบบชลประทานและพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถเพาะปลูกข้าวและพันธุ์พืชผักนานาชนิดได้ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนจึงกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในบ้านโรก

จากการศึกษาวิจัย ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ ในบ้านโรกเป็นเวลานานนั้น ผู้วิจัยได้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตดังนี้

1. จะเกิดอาชีพใหม่ ๆ มากขึ้น

อาชีพเสริมใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มุ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรม อันเป็นการเน้นหนักในการระดมทุนและแรงงาน

และการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ระบบโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะกลายเป็นการผลิตนอกระบบโรงงานขึ้น ประกอบกับการที่ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาบังคับแล้วไม่เรียนต่อได้ออกมาเป็นแรงงานในชนบทมากขึ้น จะเกิดการขยายการผลิตออกสู่ชนบท โดยมุ่งเน้นการจ้างแรงงานเฉพาะสตรีและเด็กในลักษณะการผลิตอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีการเคลื่อนไหวของแรงงานสูง เนื่องจากแรงงานจะมีมากในช่วงนอกฤดูกาลผลิต และจะมีอยู่น้อยในช่วงฤดูกาลผลิต เป็นแรงงานที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล

2. เพิ่มการพึ่งพาเมืองมากขึ้น

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการพึ่งพาเมืองในทางเศรษฐกิจของบ้านโศกที่มีมากเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหลังปี 2523 เป็นต้นมา ชาวบ้านโศกได้มีเศรษฐกิจในภาคชนบทอย่างเดี่ยว แต่จะมีเศรษฐกิจการทำมาหากินในภาคเศรษฐกิจในเมือง โดยการหารายได้นอกภาคเกษตรกรรมเป็นครั้งคราวในช่วงนอกฤดูกาลทำนา

การพึ่งพาเมืองมากขึ้นของชาวบ้านโศก ประกอบกับการที่บ้านโศกมีพื้นที่ติดกับสุขาภิบาล อุทองจะทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ชุมชนมีลักษณะของเมืองมากขึ้นในอนาคต

3. อุดมการณ์ทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้าจะขยายตัวสูงขึ้น

เศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองลดลง ชาวบ้านโศกจะมีความรู้สึกของการเป็นพ่อค้าและการลงทุนมากขึ้น

4. ชาวบ้านจะเป็นนักลงทุนและมียอดการเก็บสะสมทุนมากขึ้น

การผลิตของบ้านโศกจะมีลักษณะที่ตามตลาดปีต่อปี จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านโศกหลาย ๆ รายพยายามที่จะลงทุนในการทำการเกษตรกรรมนานาชนิดมากขึ้น รวมทั้งการเก็บสะสมเงินออมในธนาคารที่มีมากขึ้น

5. จะเกิดตลาดการค้าผักขนาดใหญ่ของภาคตะวันตก ในบ้านโศก

พื้นที่รอบ ๆ บ้านโศกจะกลายเป็นตลาดการค้าผักขนาดใหญ่ จากการพัฒนาและการวางแผนการไร่ที่ดินของรัฐ จะมีการตัดถนนเหนือหมู่บ้าน บ้านโศกจะเป็นที่ดินที่มีการคมนาคมได้ทั้งสามทาง การเกิดที่อยู่อาศัยจะมากขึ้น

6. ชาวบ้านโศกจะสิ้นสุดชุมชนชาวนากลายเป็นชุมชนเกษตรอุตสาหกรรม

มีฐานะบนความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมากขึ้นในอนาคต เมื่อมีการพัฒนาสุขาภิบาล อุทองกลายเป็นเทศบาล เมืองอุทอง

7. ชาวบ้านโศกจะมีรายได้จากที่ดินเพิ่มสูงขึ้น

จากการขายที่ดินและการเก็บพื้นที่ดินเพื่อการลงทุนในการทำการเกษตรแผนใหม่ จากโครงการพัฒนาและปรับโครงสร้างทางการผลิตของรัฐและการทำการเกษตรผสมผสานรวมทั้งการใช้พื้นที่ขนาดใหญ่เพื่อการทำการผลิตผัก

8. ชาวบ้านโศกจะกลายเป็นสังคมเมืองในอนาคต

บ้านโศกจะกลายเป็นเมืองร่วมกับอุทอง เมื่อผู้คนอายุ 30 ปีขึ้นไปหันวัยแรงงานไป ชาวบ้านโศกในรุ่นใหม่ ๆ ที่ไม่นิยมการทำงานในภาคเกษตรกรรม เป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้บ้านโศกกลายเป็นส่วนหนึ่งของเมืองอุทองในอนาคต

ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัย สนามทางมานุษยวิทยานี้ มีระเบียบวิธีวิจัยที่จะต้องมีการใช้เทคนิควิจัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาประการแรกของการวิจัยก็คือ การจัดให้เทคนิควิจัยนั้น ๆ มีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่จะเก็บข้อมูล การเตรียมตัวลงสู่พื้นที่และการจัดเก็บข้อมูลในช่วงต้น ประสบปัญหาในเรื่องของการที่จะต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอในการเข้าเก็บข้อมูล จึงเกิดปัญหาสำคัญคือ การปรับตัวของผู้วิจัยในการลงสู่สนาม ชุมชนที่ผู้วิจัยลงทำการศึกษาวิจัยนั้น เป็นชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก การปรับตัวเพื่อการเข้าศึกษาวิจัยจึงต้องใช้เวลาานกว่าปกติ

ในการวิจัยภาคสนาม ผู้ศึกษาจะต้องประสบปัญหากับผู้คนบางกลุ่มในบ้านที่ไม่ยินดีหรือไม่ร่วมมือในการเก็บข้อมูลสนาม หลาย ๆ ครั้ง que ผู้ศึกษาจะต้องกลับมาที่พักมือเบส่าโดยไม่มีข้อมูลติดกลับมา และหลาย ๆ ครั้ง que ชาวบ้านหลายคนที่ไม่ชอบคนภายนอก โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ จึงคิดว่าผู้วิจัยเป็นเจ้าหน้าที่จากรัฐ จึงไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งยังว่ากล่าวอย่างหยาบคาย แต่เมื่อมีชาวบ้านคนอื่น ๆ ที่รู้จักผู้วิจัยดี จะช่วยทำความเข้าใจกับชาวบ้านหลาย ๆ คนนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงลดลงบ้าง

นอกจากนี้ ในการศึกษาภาคสนามนั้นจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้วัฒนธรรม ภาษา ประเพณี ข้อห้ามข้อปฏิบัติเป็นระยะเวลาาน จึงจะสามารถศึกษาวิจัยตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

เมื่อผู้วิจัยอาศัยอยู่ในชุมชน หลาย ๆ ครั้งเรื่อนเห็นว่าผู้วิจัยเป็นคนภายนอกที่มีความ

สัมพันธ์กับคนในบ้านโรคเป็นอย่างไร แต่ก็ไม่สามารถที่จะเป็นสมาชิกในระดับเครือข่ายของชุมชนได้ การที่ผู้ศึกษาได้รับสิทธิพิเศษนี้ ทำให้ผู้ศึกษาประสบปัญหาในการต้องเข้าร่วมในปัญหาของครัวเรือน ชุมชน และความขัดแย้งของผู้คนในชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการเดินทางออกจากชุมชนเป็นระยะเวลาหนึ่ง หรือต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่สนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ แต่ในหลาย ๆ ครั้งผู้วิจัยก็ต้องเข้าร่วมตัดสินใจ เช่น การออกความเห็นให้พัฒนาถนนภายในชุมชนร่วมกันกับชาวบ้าน การแนะนำชาวบ้านเรื่องการศึกษาก็ เป็นต้น

การออกจากชุมชนมานั้น ผู้วิจัยต้องประสบปัญหาการออกจากชุมชน เพราะไม่สามารถเดินทางกลับได้ในทันที ต้องมีการเดินทางไปแสดงความขอบคุณและกล่าวอำลาให้กับชาวบ้านแทบทุกครั้ง บางครั้งผู้วิจัยก็ถูกสุนัขที่เลี้ยงไว้ขบกัดเอาจากการเข้าไปอำลาดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและชาวบ้าน ก็เป็นปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้สึกที่ดีและคิดถึงชาวบ้านโรคตลอดเวลาที่ต้องกลับมาทำเอกสารนำเสนอ ความสัมพันธ์หลาย ๆ อย่างเป็นปัญหาในการสรุปผลการวิจัยเป็นเอกสารนำเสนอ เพราะหลาย ๆ อย่างที่เป็นส่วนไม่ดีของชุมชน ผู้วิจัยมีความลำบากใจที่จะนำเสนอออกมา เช่น การที่ชุมชนมีลักษณะสกปรก และไม่เป็นที่ชอบของนักพัฒนาจากหน่วยงานของรัฐในสมัยก่อน ๆ จึงไม่มีนักพัฒนาเข้าไปพัฒนาในชุมชน ผู้วิจัยจึงได้สรุปว่าชาวบ้านโรคเป็นสังคมปิดเนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ไม่ค่อยยอมรับคนภายนอก โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่จากรัฐ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 งานการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่จัดได้ว่ามีการเก็บเนื้อหาของชุมชนบ้านโรคครอบคลุมมากที่สุด แต่การวิจัยในเรื่องนี้เฉพาะหมู่บ้านเดียวในเขตอุทอง ยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของลาวครั้งได้ จึงน่าจะมีการศึกษาในหัวข้อเดียวกันในชุมชนลาวครั้งที่อยู่ใกล้เคียง คือบ้านหนองตาสามและบ้านท่าม้า

1.2 การศึกษาวิจัยในเรื่องทางด้านเศรษฐกิจการเพาะปลูกครั้งนี้ มีผลดีกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาในอนาคต แต่การศึกษาทางด้านเศรษฐกิจของบ้านโรคเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจการเพาะปลูกจากอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มใน

อนาคตได้อย่างชัดเจนนัก จึงควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมในชุมชนอื่น ๆ ทั้งที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน หรือแตกต่างกันในด้านใดด้านหนึ่ง

1.3 ควรจะมีการศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่อง คือการศึกษานในเรื่องของความทันสมัยในชนบท ที่ตำบลอุ้มทอง จะเป็นผลดีทางการเปรียบเทียบกลับที่เกิดขึ้นกับชุมชนลาวครึ่งและชุมชนอื่น ๆ โดยรอบ

1.4 ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกัน กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เช่นกลุ่มวังงวนเขตอุ้มทอง ว่าจะมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยเช่นเดียวกันหรือไม่ เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

1.5 ควรมีการศึกษานเรื่องเดียวกันกับกลุ่มชุมชนที่ไม่ได้ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชลประทาน เพื่อดูว่า ปัจจัยจากการชลประทาน และที่ตั้งชุมชนนี้ มีผลอย่างไรบ้างกับระบบเศรษฐกิจ และระบบการผลิตยังมีลักษณะของการยังชีพมากน้อยเท่าใด จะได้นำมาเปรียบเทียบกับชุมชนที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรอย่างบ้านโคกและชุมชนอื่น ๆ

1.6 ในการศึกษานเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ผู้ที่จะศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีการเตรียมตัว มีความรู้ในเรื่องของชาติพันธุ์วรรณาหรือลักษณะทางสังคมประเพณีของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่มีอยู่ เพื่อสามารถทำการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้โดยมีความพร้อม ถ้าไม่มีการศึกษานเรื่องต่าง ๆ มาก่อนหน้านี้ เป็นการยากที่จะเข้าใจในพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ จะเห็นว่า หน่วยงานที่เข้าไปพัฒนาชนบทที่ไม่มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มักจะประสบปัญหาในการทำงานทั้งสิ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นนี้เป็นข้อเสนอแนะจากสภาพที่เกิดขึ้นจริงของชาวบ้านโคก จากข้อมูลหลาย ๆ อย่างพบว่า การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของชาวบ้านโคกนั้นเป็นไปได้ดี จากสาเหตุสำคัญคือ ถิ่นฐานของบ้านโคกที่ติดกับเมืองอุ้มทอง รูปแบบการพัฒนาของบ้านโคกนั้นคงต้องคำนึงถึงการสิ้นสุดของระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ บ้านโคกจะต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเมืองอุ้มทองในอีกไม่ช้า ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการจึงมีลักษณะการเสนอแนะเพื่อการเตรียมชุมชนเพื่อความพร้อมก่อนการเข้าไปสู่สังคมใหม่ มากกว่าการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถกระทำได้นั่นเอง ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมพร้อมของบ้านโคกคือ

2.1 ควรเลือกการจัดการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คือการให้ท้องถิ่นเลือกการพัฒนาด้วยตนเอง โดยมีหน่วยงานของรัฐและนักวิชาการ เป็นเสมือนที่เลี้ยงคอยแนะนำ สนับสนุนการพัฒนานั้น ๆ เช่น ถ้าชาวบ้านต้องการเลือกการเพาะปลูกพืชที่จะให้ผลผลิต ราคา สูงสุด หน่วยงานราชการก็จะมีตัวเลือกสนับสนุนพืช ที่มีความเหมาะสมกับสภาพดินและน้ำของชุมชน แหล่งน้ำ ทุน ตลาด นักวิชาการให้ความรู้ทางด้านเทคนิควิธีการโดยเน้นการพึ่งตนเองของชุมชนเป็นหลัก

2.2 ควรพัฒนาการศึกษาเพื่อการเอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ของความรู้สึกทางชาติพันธุ์ คือการทำให้ชุมชนท้องถิ่น มีความรักในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ในระบบการศึกษาจึงควรจะต้องให้มีการเรียนการสอนในเรื่องราวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยเน้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาอยู่นั้น ๆ เป็นหลัก การพัฒนาการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเช่นนี้จะทำให้ชุมชนมีแรงยึดเหนี่ยวและรักหวงแหนในแผ่นดินเกิด ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานและการขายที่ดินอย่างไม่มีเหตุผลของชาวบ้าน

2.3 ควรมีกระจายการปกครองให้กับท้องถิ่นในการตัดสินใจในการเมืองได้ในระดับหนึ่ง คือการที่รัฐ ควรมีการพัฒนาให้ชุมชน มีการตัดสินใจในการเมืองการปกครองตนเอง เช่น การตั้งสภาตำบล ที่เป็นเสมือนการกระจายอำนาจและงบประมาณสู่ชนบท เพื่อให้การปกครองในระดับท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถเลือกการพัฒนาตนเองได้ ในกรณีที่มีความสามารถเพียงพอ ท้องถิ่นจะเป็นผู้รู้ดีที่สุด

2.4 ควรให้ความสำคัญในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและแสดงนิทรรศการรูปแบบทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของลาวครั้ง โดยจัดขึ้นในตัวอำเภออุทอง เพื่อเป็นการส่งเสริมความรักในท้องถิ่นร่วมกัน และจะสามารถหารายได้เสริมในส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตตะวันตก เพราะในอำเภออุทองนั้น ก็มีโบราณสถานและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคหินใหม่ ทวารวดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่แล้ว การานำนิทรรศการและการออกร้านของกลุ่มลาวครั้งนี้ จะประกอบให้อำเภออุทองมีความน่าสนใจในการท่องเที่ยวมากขึ้น

2.5 ควรมีการร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากขึ้น โดยการพึ่งตนเองนั้นเป็นการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ทางสังคมทางเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนนั้น เนื่องจากชุมชนบ้านโคกมีเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาตลาดแทบทั้งสิ้น ความเสียเปรียบดังกล่าวทำให้ชุมชนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมัยก่อน การร่วมมือของหน่วยงานรัฐ

และ เอกชนในการสร้างการพึ่งพาตนเองนั้น ควรจะเริ่มต้นที่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือการแนะนำ
สนับสนุน ให้ชุมชนมีความรู้ในเรื่องของพันธุ์พืช วิธีการเพาะปลูก การใช้สารเคมี การขายการตลาด
โดยเน้นให้ชาวบ้านพยายามเลือกความรู้ที่ทำได้ผลมากที่สุดไปปฏิบัติ การพึ่งพาตนเองทางด้านสังคมคือ
การให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ของชุมชนเป็นหลัก เช่นการส่งเสริมให้มีความสำคัญต่อ งานประเพณี
ของชุมชน เป็นต้น การส่งเสริมเทคโนโลยีและภูมิปัญญาพื้นบ้าน ที่สามารถผลิตได้เองในชุมชน และ
การปลูกฝังการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่นการจัดการน้ำให้เหมาะสม การใช้สารธรรมชาติในการบำรุง
ดิน การปลูกไม้ยืนต้นเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับชุมชน เป็นต้น